

Beleidsplan

2005 - - 2010

van de

stichting " De Fryske Mole"

gevestigd te 8921 AG Leeuwarden Emmakade 59



Stichting

De Fryske Mole

Postbus 137 8900 AC Leeuwarden

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Positie van de stichting

1. Provincie Fryslân
2. Andere overheden
3. Landelijke en regionale molenorganisaties
4. Aanliggende eigenaren/ gebruikers van de molens
5. Molenaarsverenigingen
6. Donateurs

3. Molenbezit

1. Onderhoud
2. Restauratie
3. Verzekering
4. Molenbiotoop

4. Promotie

1. De Utskoat
2. Internet site
3. Relatie met de pers

5. Organisatie

1. Bestuur
2. medewerker
3. Molenaars

6. Financiën

1. Verslaglegging
2. Middelen t.b.v. het instandhouden van de molens
3. Onderhoud
4. Restauraties

7. Sponsoring

Risico analyse

Mogelijke oplossingen

Tot slot

1. Inleiding.

Op 28 september 1970 is de stichting opgericht als opvolger van de provinciale Friese Molencommissie. In de loop der jaren heeft de stichting 41 verspreid over de provincie gelegen molens in eigendom verkregen

Als doelstelling van de stichting staat in de statuten vermeld:

“ Het bevorderen en verzekeren van de instandhouding van molens in de provincie Friesland door het naar vermogen onderhouden en restaureren van de in eigendom zijnde molens en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt. Zoals het laten draaien van de molens door gediplomeerde molenaars en de uitgifte van het kwartaalblad de Utskoat.

In dit beleidsplan zijn de huidige activiteiten en de plannen voor de toekomst vermeld. Tevens dient het als toetsing voor nieuwe zaken, waarmee de stichting in de toekomst te maken kan krijgen.

Het beleidsplan is door het bestuur vastgesteld in haar vergadering van 21 september 2005.

2. Positie van de stichting.

In dit hoofdstuk wordt de relatie omschreven met andere overheden, organisaties en particulieren.

2.1. Provincie Fryslân.

Op grond van het ontstaan van de stichting is er altijd een hechte relatie met de provincie geweest. Dit heeft zich vertaald in een jaarlijks geïndexeerde bijdrage voor het onderhoud van de molens, de kosten van het secretariaat en de onderhoudstimmerman.

Tevens is er regelmatig bestuurlijk en ambtelijk overleg over molenzaken, waarbij de stichting ook als belangenbehartiger van de overige Friese molenstichtingen wordt beschouwd.

De stichting stelt prijs op het voortzetten van de goede verstandhouding met de provincie en zal haar rol als belangenbehartiger blijven vervullen.

2.2. Andere overheden.

Vanwege de verspreide ligging van de molens heeft de stichting contacten met veel gemeenten. Dit contact bestaat grotendeels uit overleg over planologische ontwikkelingen, restauratie en onderhoud van molens. Planologische ontwikkelingen kunnen een negatief effect op de molenbiotoop hebben. Er zal voldoende windvang voor de molens moeten blijven, wil de draaivaardigheid niet in gevaar komen. Ook in de toekomst blijft het contact met de gemeenten van groot belang.

Een andere belangrijke overlegpartner is het “Wetterskip Fryslân”, vaak in verband met het maalvaardig houden van de molens. Verder is overleg te verwachten om waar mogelijk de molens van de stichting bij grote wateroverlast voor bemaling in te zetten. De stichting zal dit overleg met een positieve houding ingaan. Bij het doorgaan van dit plan zal de stichting onderzoeken of er voldoende molenaars beschikbaar zijn om de voor bemaling in aanmerking komende molens te bemensen.

Ook op dit moment worden een aantal polders gedeeltelijk bemalen, waarvoor het wetterskip een kleine vergoeding aan de stichting betaalt.

2.3. Landelijke en regionale molenorganisaties.

De vereniging "De Hollandsche Molen" fungeert als landelijk overkoepelend orgaan voor de nationale belangenbehartiging van de molenstichtingen. Aangezien de stichting lid is van de Molenadviesraad (adviserend orgaan voor het bestuur van de genoemde vereniging) heeft de stichting veel contact met de vereniging. Deze speelt vaak ook een bemiddelende, adviserende rol voor het verkrijgen van het ongesubsidieerde deel van restauratie of groot onderhoudskosten. Als belangenbehartiger van de andere Friese molenstichtingen vindt regelmatig overleg met deze stichtingen plaats. Al deze contacten zijn belangrijk voor de stichting en zullen worden voortgezet.

2.4. Aanliggende eigenaren/ gebruikers van de molens.

Door de ligging van het molenbezit in het landelijk gebied heeft de stichting met vele aanliggende eigenaren en gebruikers van gronden te maken. De ontsluiting van de molens, welke niet direct aan de openbare weg zijn gelegen, vindt meestal plaats via een erfdienstbaarheid van weg. Dit recht wordt op de minst bezwarende wijze gebruikt. Om overlast van distels enz. te voorkomen streeft de stichting ernaar om het molenerf regelmatig te maaien.

Veel aanliggenden hekkelen de gehele sloot rond de molenerf en houden t.a.v. de molens een "oogje in het zeil", hetgeen door de stichting zeer op prijs wordt gesteld. Dit werk in natura is een belangrijke bijdrage in de onderhoudskosten en wordt hopelijk voortgezet.

2.5. Molenaarsverenigingen.

Er zijn in Fryslân twee molenaarsverenigingen actief, zijnde het "Gild Fryske Mounders" (Gilde van Friese Molenaars) en het "Gilde van Vrijwillige Molenaars". Deze beide verenigingen verzorgen de opleiding van molenaars en zijn daarom van groot belang om het aantal molenaars op de molens van de stichting op peil te houden.

Tevens organiseren zij activiteiten zoals Friese Molendag, waardoor de molens onder de aandacht van de bevolking wordt gebracht. Aan deze activiteiten werkt de stichting graag mee.

Voor de op de molens van de stichting draaiende molenaars belegt de stichting in de maand december een jaarvergadering. Hierop worden de molenaars bijgepraat over de ontwikkelingen binnen de stichting en kunnen zij hun eigen zaken aan de orde stellen.

2.6. Donateurs.

De stichting heeft een betrekkelijk klein aantal van ongeveer 200 trouwe donateurs. Het beleid is erop gericht om dit aantal te vergroten.

3. Molenbezit.

Het huidige molenbezit omvat 41 molens bestaande uit een achtkante stellingmolen, een tsjasker, zes spinnekoppen, twee molenstompen en een en dertig achtkante grondzeilers.

De stichting streeft niet naar uitbreiding van haar molenbezit. Bij eventuele overdracht van een molen zal als voorwaarde worden gesteld, dat de molen in een goede staat van onderhoud verkeert en er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor de instandhouding.

3.1 Onderhoud.

Het jaarlijks onderhoud wordt vastgesteld op basis van het rapport van de Monumentenwacht en de opname ter plaatse. Voor het nodig geachte onderhoud leveren aannemers (molenbouwers) een offerte, welke wordt beoordeeld door de daartoe aangewezen leden van het bestuur. Voorzover de beschikbare subsidiegelden dat toelaten, verkrijgt een aannemer schriftelijk opdracht om onderhoud uit te voeren. In die gevallen waar te weinig geld voor onderhoud beschikbaar is, gaat de onderhoudstoestand van de molen achteruit en versnelt op termijn de restauratie behoefte. De bij de stichting in dienst zijnde onderhoudstimmerman verzorgt het kleine onderhoud en onvoorziene zaken.

3.2. Restauratie. (zie ook 6.4 financiën)

Na verloop van tijd is het onontkoombaar dat groot onderhoud of anders genoemd restauratie van de molen of grote onderdelen hiervan, zoals de riet - houtbedekking, het gevlucht, vijzel en binnenwerk moet worden uitgevoerd.

Indien restauratie nodig is, wordt door het bestuur op advies van een medewerker van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg – adviseur van het bestuur – een restauratieplan met een daarvoor door een aannemer geleverde begroting vastgesteld. Op basis van deze gegevens wordt subsidie aangevraagd bij het Rijk, provincie en gemeente en wordt zonodig een beroep gedaan op het Prins Bernhard Cultuur Fonds.

Deze werkwijze zal ongetwijfeld met de komst van de BRIM vervallen.

3.3. Verzekering.

Molens zijn zoals bekend door de riet - of houtbedekking brandgevaarlijk en daardoor een kwetsbaar bezit.

Verzekering van molens is mogelijk, maar de premie daarvoor is aanzienlijk en niet subsidiabel.

Daardoor kan de stichting alleen een verzekering afsluiten, wanneer een structurele financier bereid is de stichting daarin te ondersteunen.

3.4. Molenbiotoop.

Onder de molenbiotoop wordt de invloed van de omgeving verstaan, welke invloed heeft op het functioneren van de molen als draai / maalwerktuig en monument. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de wind en waterbiotoop.

Voor het behoud van een goede windbiotoop zijn de onder 2.2. genoemde planologische ontwikkelingen van belang. Deze ontwikkelingen zullen worden getoetst aan de hand van de door de vereniging "De Hollandsche Molen" uitgegeven "Handleiding Molenbiotoop". Er dient **ruimte** voor molens te blijven.

De waterbiotoop (voldoende water om te kunnen malen) is bij een aantal molens niet optimaal, door een in de loop der jaren verlaagd waterpeil. Hierdoor moest helaas voor een aantal molens een rondmaal circuit worden gemaakt. Met het " Wetterskip Fryslân" zal overleg worden gevoerd om voldoende water voor de molens te verkrijgen en waar mogelijk deze een functie te geven in de waterhuishouding.

4. Promotie.

Het belang van een goed onderhouden molenbezit moet voortdurend onder de aandacht van veel betrokkenen overheden, politiek, bedrijven, stichtingen e.d. en particulieren worden gebracht. De doelstelling is het product "molenmonument " te promoten en door subsidies, sponsoring en donaties voldoende geld voor de instandhouding van de molens te verkrijgen.

Om dit te realiseren heeft / doet de stichting het volgende:

- o de uitgave van het kwartaalblad "De Utskoat";
- o het bijhouden van een internetsite;
- o het verstrekken van persberichten en het uitnodigen van de pers bij activiteiten van de stichting.
- o het hebben en actueel houden van dit beleidsplan.

4.1.De Utskoat.

Dit is een gezamenlijk kwartaalblad van de stichting en het "Gild Fryske Mounders" . Hierin worden de verschillende activiteiten vermeld en veel historische kennis van de verschillende molens beschreven.

Het blad wordt met een oplage van ca. 400 stuks onder o.a. donateurs en relaties verspreid.

4.2.Internet site.

Omdat internet een zeer belangrijk communicatie medium is, komt de website www.defryske.mole.nl in 2005 op internet.

Hierdoor komen de gegevens over de stichting; haar molenbezit; de molenaars en actuele informatie gemakkelijk beschikbaar voor belangstellenden.

4.3.Relatie met de pers.

Deze relatie is van groot belang. Hierdoor krijgen actuele onderwerpen als opening na restauratie; molendag en andere activiteiten voldoende aandacht bij een breed publiek en wordt een breder draagvlak voor het werk van de stichting bereikt.

Organisatie.

5.1. Bestuur.

Het bestuur van de stichting bestaat uit 7 personen.

Naast voorzitter, secretaris en penningmeester is een lid belast met juridische zaken en 3 leden met technische zaken. Een medewerker van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is adviseur van het bestuur en doet de voorbereiding en begeleiding van restauraties..

Daarmee is het bestuur voldoende geëquipeerd voor de komende periode.

5.2. Medewerker.

De stichting heeft een vaste medewerker in de vorm van een timmerman.

Deze is belast met klein onderhoudswerk. Verder begeleidt c.q. ondersteunt hij waar nodig de diverse aannemers bij het onderhoudswerk.

5.3 . Molenaars.

Er zijn nu 30 vrijwillige molenaars op de molens actief. Hiermee zijn niet alle draaivaardige molens bezet en zijn er op dit moment te weinig molenaars. Aangezien er een tiental molenaars in opleiding zijn, wordt verwacht dat binnen enkele jaren elke molen weer zijn eigen molenaar heeft. Voor het vastleggen van de onderlinge verhoudingen en verplichtingen tussen de stichting en molenaars, is er een afsprakenlijst opgemaakt en door partijen getekend.

6. Financiën.

6.1.Verslaglegging.

De financiële verslaglegging van de stichting vindt jaarlijks plaats middels het accountantsrapport, opgesteld door een erkend accountants bureau.

Met ingang 2005 zal tevens een jaarverslag van de activiteiten van de stichting worden gemaakt.

6.2.Middelen t.b.v. het instandhouden van de molens.

Per 1 januari 2006 zal naar verwachting de " In standhouding regeling monumenten" (BRIM) van kracht worden en de huidige regelingen BROM en BRRM vervangen.

De nieuwe regeling beoogt de molens in een permanent goede staat te houden. Hiertoe zullen de moleneigenaren een onderhoudsplan (vermoedelijk 2 x 6 jaar) moeten opstellen. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat alle molens gerestaureerd zijn en nu in een goede staat verkeren. Dit is voor de molens van de stichting nu nog niet het geval, zodat er nog een aantal omvangrijke restauraties moeten worden uitgevoerd om zover te komen.

6.3. Onderhoud.

De stichting krijgt op dit moment voor onderhoud subsidie, een geïndexeerde jaarlijkse bijdrage van de provincie (ca. € 1200,- / molen) ; daarnaast geven ook de meeste gemeenten een bijdrage. Het totaal van deze bijdragen is echter onvoldoende om hiervan groot onderhoud en restauraties te financieren. De nieuwe regeling biedt helaas geen verbetering, omdat naar verwachting er te weinig geld beschikbaar komt om grote restauraties uit te kunnen voeren.

Op dit moment is van de BRIM regeling alleen in grote lijnen bekend dat ongeveer € 8000- /molen/ jaar beschikbaar komt, bestaande uit een rijksbijdrage van 60% van het te investeren bedrag. De rest zou van de provincie en de gemeenten moeten komen en vereist een verhoging van hun bijdragen. Het is op dit moment nog onduidelijk of de provincie en gemeenten bereid zijn hun bijdrage te baseren op het bedrag van ongeveer € 8000,- in plaats van het huidige bedrag ad. € 6800,- per jaar. De stichting zal over deze materie het nodige overleg gaan voeren.

Wanneer alle overheden hun bijdragen baseren op het bedrag van ongeveer € 8000,-/molen/ jaar dan kan de Stichting het normale onderhoud uitvoeren. Voorwaarde is dan wel dat de Stichting naar eigen inzicht het bedrag over de molens kan verdelen. Het is op dit moment niet in te schatten of het regelmatig terugkerend groot onderhoud/ restauratie uit het bedrag ad. € 8000,- kan worden betaald. De stichting gaat er van uit dat de kosten van de vaste medewerker blijvend worden betaald door de provincie.

Tevens wordt er van uit gegaan, dat de brand/stormverzekering van de molens ad.€ 35000,- /jaar door een externe financier wordt betaald.

6.4. Restauraties.

Hoewel het molenbestand generaal gezien in een behoorlijke staat van onderhoud verkeert, staan er nog een aantal grote projecten op stapel.

De restauratie / reconstructie van de Achlumermolen en de Slagdijkstermolen. Beide molen "stompen" zullen in complete oorspronkelijke staat als poldermolen worden hersteld.

Hoewel de Rijksbijdrage hiervoor is vastgesteld heeft de provincie tot dusver nog niet positief beslist.

Zolang hierover geen duidelijkheid bestaat kan niet worden begonnen met de uitvoering.

Daarnaast bestaan er plannen voor verplaatsing van de Klaailânsmolen te Marrum naar de locatie van de afgebrande molen "de Non". Reden is de restauratie behoefte en het ter plekke niet meer maalvaardig kunnen maken van de molen.

Door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg wordt hiervoor een bestek met kostenraming voorbereid.

Voorzover nu kan worden voorzien moet in de nabije toekomst aan de hierna genoemde molens groot onderhoud c.q. restauratie werkzaamheden worden uitgevoerd. De kosten hiervan zijn globaal geraamd en vermeld in €.

1. Achlumermolen : restauratie / reconstructie	130.000
2. Slagdijkstermolen: idem	130.000
3. Klaailânsmole: restauratie en verplaatsing	200.000
4. t 'Zwaantje : schilderwerk, schroefbak, vijzel, gevlucht, uitstroom	110.000
5. de Hond : gevlucht	70.000
6. De Grote Molen: uitsmaat	30.000
7. Phenix: idem	30.000
8. Genesereth Kloostermolen: verdiepen schroefbak enz.	50.000
9. Wijnsermolen : vijzel	30.000
10. Onvoorzien	70.000
Totaal	850.000

7. Sponsoring.

Op het terrein van sponsoring is de stichting nauwelijks actief; dit zal de komende jaren meer aandacht krijgen.

Ook nu al wordt door onvoldoende subsidies van overheden regelmatig een beroep gedaan op externe financiers in de vorm van fondsen en stichtingen. Jaarlijks voor een bedrag van ongeveer € 50.000,-, met als grootste post de brand en stormverzekering.

Zeker wanneer de lagere overheden en met name de gemeenten in de nieuwe BRIM regeling de bijdrage niet in overeenstemming brengen met de rijksbijdrage ontstaan er grote financiële problemen.

Risicoanalyse.

Ook bij een goed functioneren van de stichting bestaan een aantal risico's zoals :

1. het verkrijgen van onvoldoende gelden voor het onderhoud c.q. restauratie van molens, waardoor molens niet meer draai -en / of maalvaardig zijn en in verval raken;
2. ongevallen waarbij vrijwillige molenaars of bezoekers zijn betrokken;
3. bestuursaansprakelijkheid;
4. onvoldoende vrijwillig molenaars;

Mogelijke oplossingen :

Ad 1. Met onderbouwde argumenten van de overheden voldoende gelden verkrijgen; het aantrekken van sponsors en daarmee accepteren dat reclame bij molens wordt gemaakt of accepteren dat molens in verval raken. Eventueel kan worden besloten om de stichting op te heffen en het molenbezit weer aan de provincie Fryslân over te dragen.

Ad 2. Veiligheidsvoorzieningen in en rond de molens aan te brengen; de betrokkenen wijzen op de veiligheidsvoorschriften en een aansprakelijkheidsverzekering afsluiten.

Ad 3. Zorgen voor een goed bestuur met voldoende interne controles en het afsluiten van een aansprakelijkheidsverzekering.

Ad 4. Het beschikbaar stellen van molens als lesmolens aan de beide molenaarsverenigingen en met hen de molenaarsopleiding te promoten. Het inzetten van een molenaar op meerdere molens.

Tot slot.

Door de komst van de BRIM zullen de zaken op het financiële vlak ingrijpend veranderen, hetgeen ongetwijfeld invloed op de inhoud van dit plan zal hebben. Door dit gegeven en andere onvoorziene ontwikkelingen zal dit plan elk jaar worden geëvalueerd.

Het bestuur van de stichting.
Leeuwarden 21 september 2005